

PŘÍSTUP K RŮZNÝM KULTURNÍM OBSAHŮM

SOUHRN

TEMATICKÉ VYMEZENÍ

Tato kapitola se týká toho, jak veřejné knihovny zajišťují přístup ke kulturnímu obsahu pomocí elektronických zdrojů, zvláště Internetu. To zahrnuje vytváření obsahu webových stránek pro obec a řízení partnerských vztahů pro vytváření tohoto obsahu.

POLITICKÉ SOUVISLOSTI

Strategii EU je vytvářet přístup ke kulturnímu bohatství Evropy a existuje celá řada programů, která tento cíl podporuje.

Instituce jsou povzbuzovány, aby spolupracovaly přes hranice zemí. Veřejné knihovny mohou zajistit pro veřejnost přístup k těmto zdrojům, ale jejich úlohou je také tento obsah vytvářet.

Muzea, archivy a jiné organizace zabývající se národním dědictvím digitalizují své sbírky rychlým tempem. Stále větší měrou se teď přistupuje k digitalizaci na lokální úrovni. Jsou k dispozici stále důmyslnější metody nalézání jejich podoby.

Ve velkých i malých městech a regionech jsou často soustředěny orgány místní samosprávy, které zaštiťují kulturní instituce s velkým strategickým zájmem o tuto činnost.

Veřejné knihovny mají všechny předpoklady k tomu, aby demonstrovaly, že jsou kvalifikovány pro vůdčí úlohu, mohou zastupovat místní samosprávu a ve spolupráci s jinými institucemi a místními organizacemi zajišťovat přístup veřejnosti ke kulturnímu dědictví.

DOPORUČENÍ PRO ÚSPĚŠNOU PRAXI

Činnost knihoven, archivů a muzeí musí být koordinována na celostátní, regionální i lokální úrovni. Příkladem dobré praxe je Zdroj (Resource) ve Spojeném království.

Knihovny musí zůstat pro své komunity klíčovými kulturními centry, což je úloha, kterou tradičně plnily.

Obsahy různých typů mohou být knihovnami vytvářeny i koordinovány: patří k nim informace pro komunitu a rozvoj digitalizovaných verzí různých sbírek.

Přístup k místním kulturním a společenským informacím je oblast, která není dobře zajištěna jinými vstupními branami nebo všeobecným vyhledávačem, a je to oblast, pro kterou mají veřejné knihovny všechny předpoklady, aby byly klíčovým přínosem.

ÚKOLY PRO BUDOUCNOST

Budoucnost přístupu ke kulturním zdrojům je úzce ovlivňována vývojem v popisu zdrojů, zajišťováním přístupu na Internet, pokrokem v digitalizaci kulturních statků a vývojem multimédií.

Digitalizace kulturních sbírek bude pokračovat, dokud nebude podstatná část kulturního dědictví Evropy tak či onak přístupná digitálně. Lokální obsah bude tvořit stále větší část tohoto zobrazení. Muzea, archivy, veřejné knihovny, komunitní a dobrovolné organizace budou muset spolupracovat pro zvýšení dostupnosti tohoto materiálu.

Vytváření obsahu, jako např. informace poskytované knihovnami komunitě, se stanou důmyslnější a bude také zahrnovat společné projekty mezi různými institucemi nespolečného druhu, vytváření databází se stále větší kapacitou a rychlostí, které se stanou společnými aktivy o velké hodnotě.

Pošlete nám laskavě své názory na tuto směrnici

TEMATICKÉ VYMEZENÍ

Problematika, kterou se tato kapitola zabývá, zahrnuje:

Digitální obsah
Internet
Veřejné knihovny a partnerství
Informace pro obec a vytváření obsahu

Proces digitalizace vlastních fondů knihovny je pojednán jako součást směrnice Digitalizace (Digitisation)

POLITICKÉ SOUVISLOSTI

Viz také kapitoly Dostupnost hudebních a netištěných materiálů a Technická řešení vícejazyčných otázek

Evropská kulturní politika se soustřeďuje na respektování kulturní identity a rozdílnosti a podporuje činnost zaměřenou k zachování, rozvoji a podpoře kultury. Je to viditelné jak na iniciativách Evropské unie (viz Smlouva o Evropské unii podepsaná v Maastrichtu – Článek 151 (Article 151 tak Evropské rady (Council of Europe).

Pro plnění výše uvedených cílů byla iniciována řada evropských akcí, včetně :

- KULTURA 2000 (CULTURE 2000) – program schválený Evropským parlamentem dne 14. února 2000 a určený pro období 2000– 2004 na podporu společné evropské kulturní zóny na základě zvýšení spolupráce, kulturního dialogu, poznávání kultur a dějin evropských národů, s důrazem na kulturní odlišnosti, vyvíjení nových forem vyjádření, lepší přístup a účast na kulturním dění co možná největšího počtu občanů EU).
- Program eObsah započal v r. 2001 a je přímo zaměřen na podporu produkce, distribuce a odběru digitálních zdrojů (včetně zdrojů v knihovnách, muzeích a archivech), jakož i na zlepšování jazykové diverzifikace v globálních sítích.

Stále více kulturních zdrojů a informací se stává dostupnými elektronicky a prostřednictvím on line. Veřejné knihovny musejí nabízet podstatně širší tematické vymezení kulturních služeb a napomáhat procesu kultivace kultur evropské komunity v celé její různorodosti.

Veřejné knihovny musí spolupracovat s dalšími institucemi pro národní paměť a dědictví, jako jsou archivy, muzea, a tak vytvářet nové zdroje informací o lokální minulosti, kulturních událostech, místním kulturním obsahu a informací pro komunitu.

Nejpokročilejšími zeměmi jsou z tohoto hlediska země severní Evropy, zvláště země skandinávské. Ve Spojených státech, Irsku a Spojeném království se vytvořil zájem o historii rodin a genealogii v důsledku dlouhé migrační tradice.

Činnost knihoven, archivů a muzeí musí být koordinována na celostátní, regionální i lokální úrovni. Příkladem dobré praxe je Zdroj (Resource)ve Spojeném království.

DOPORUČENÍ PRO ÚSPĚŠNOU PRAXI

Veřejné knihovny po celé Evropě už dlouho vyvíjejí širokou škálu činností zaměřených k tomu, aby napomáhaly přístupu ke kultuře na základě podpory čtenářství, rozšiřování knih a shromažďování literárního dědictví daného regionu. Tradiční činnost, jako setkání s autory, soutěže, hry, výstavy, vyprávění příběhů určené převážně dětem byla zaměřena převážně k tomu, aby se seznámily s literaturou a knihou, a aby knihovnu používaly. (viz děti (children)

Digitální obsah

Muzea, archivy a jiná zařízení starající se o národní dědictví digitalizují své sbírky rychlým tempem. Jsou k dispozici stále důmyslnější metody nalézání zobrazení (finding images).

Webové stránky mají budovy skutečných muzeí Ermitáž (The Hermitage) v Petrohradu, The Metropolitan v New Yorku, Tate Modern, Louvre v Paříži, Design Museum, v Londýně Public Record Office a ty, které existují ve virtuální formě, např. Síť skotského kulturního bádání (Scottish Cultural Research Network) (SCRAN). V místních institucích kulturního dědictví nyní zvýšenou měrou postupuje digitalizace.

Internet a kulturní zdroje

Knihovníci si musí osvojovat znalosti přístupu k webovým stránkám se všeobecnou hodnotou, aniž by přitom museli mít speciální znalosti přístupu ke stránkám se specializovaným obsahem.

Vyhledávací nástroje dostupné v současné době pro zjišťování kulturních zdrojů na webu mohou mít své silné i slabé stránky: (viz Phil Bradley & Searchenginewatch; a také vyhledávače (search engines) v té části kapitoly Identifikace zdrojů a vyhledávání informací, která se zabývá popisem zdrojů).

Na celosvětovém webu existují nespočetné předmětové vstupní brány vysoké kvality. Veřejné knihovny musí zvažovat, v kterých oblastech mohou zlepšovat kvalitu tím, že budou sepisovat vstupní brány nebo průvodce Internetem a přitom pamatovat na zdroje s tím související a na potřebu zachovávat je aktualizované.

Přístup k místním kulturním a společenským informacím je oblastí, která není dobře pokrytá jinými informačními branami ani všeobecnými vyhledávacími, oblastí, v níž veřejné knihovny mají všechny předpoklady být klíčové.

Veřejné knihovny a jejich partnerské organizace zabývající se kulturou

Přístup ke kulturním zdrojům vyžaduje spolupráci (co-operation) mezi veřejnými knihovnami a jinými institucemi, včetně institucí starajících se o kulturní dědictví, knihovnami, kulturními spolky, kulturními středisky, nadacemi, sociálními sdruženími, sdruženími umělců, historickými společnostmi, náboženskými organizacemi, jinými nevládními organizacemi, školami a místními i ústředními orgány.

Spolupráce je také důležitá na úrovni mezinárodní, např. v případech služeb poskytovaných mnohojazyčným komunitám (viz mnohojazyčný multilingual), mezi institucemi v oblastech v blízkosti národních hranic a služeb etnickým skupinám, jejichž oblasti často národní hranice přesahují.

Informace obecního charakteru viz též popis zdrojů (resource description)

Veřejnost potřebuje aktualizované informace o celém komplexu organizací, které tvoří občanskou společnost ve stále komplexnějších a rozdrobenějších městských komunitách, v často nedostatečně službami zajištěných venkovských komunitách moderní Evropy. Tento typ informací je jasně vhodný pro digitalizaci a u veřejných knihoven je nyní velmi běžnou prací poskytovat informace o místních organizacích všeho druhu prostřednictvím webu knihovny .

Veřejné knihovny by se měly soustředit na místní organizace: celostátní organizace jsou dobře pokryty komerčně nebo ústředně produkovánými adresáři. K informacím, které poskytují, patří:

- * místní události
- * místní dobrovolná sdružení včetně organizací pro různé společenské minority, jako staří lidé, děti, lidé trpící jistými chorobami, dobročinná sdružení, organizace usedlíků, sportovní kluby, lidé s jistými koníčky atd.
- svépomocné skupiny
- sexuální minority
- politické organizace a nátlakové skupiny
- správní orgány
- političtí představitelé
- školy a odborná učiliště, soukromí učitelé
- turistické informace
- místní noviny
- informace o místní samosprávě, např. kdo co dělá v které kanceláři
- informace o dopravě, např. doby odjezdů a příjezdů autobusů a vlaků
- seznam podniků, i když není třeba kopírovat zlaté stránky

Databáze informací určených veřejnosti by měly umožňovat vyhledávání podle předmětů, míst a podle jmen organizací a měly by poskytovat odkazy na jiné informační stránky téhož regionu.

Stále větší měrou se přístup ke komunitním informacím organizuje pomocí konsorcií nebo skupin organizací, které sdružují své zdroje (viz také kooperace – co-operation), a zajišťují tak plynulejší přístupné pokrytí všech stránek života místní komunity.

Druhy organizací, jichž se to může týkat, mohou např. být tyto:

- oddělení sociální péče
- zdravotní péče
- univerzity a jiné vysoké školy
- organizace pro poradenství občanům
- organizace etnických minorit
- organizace privátního sektoru, jako jsou firmy zabývající se informačními technologiemi a místní sdělovací prostředky
- organizace zabývající se granty

Veřejné knihovny musí také uvažovat o tematickém vymezení spolupráce s takovými organizacemi při poskytování těchto služeb, např. o pomoci při shromažďování dat od dobrovolných a veřejných organizací.

Ve velkých městech, menších městech a regionech jsou často soustředěny orgány místní samosprávy, které zajišťují kulturní instituce se silným strategickým zájmem o tuto práci. Veřejné knihovny mají všechny předpoklady, aby demonstrovaly, že jsou kvalifikovány pro vůdčí úlohu v této účasti v zastoupení místní samosprávy a v partnerství s jinými agenturami a místními organizacemi pro uchování přesných a aktualizovaných informací poskytovaných formou kompatibilní s dohodnutými normami.

ÚKOLY PRO BUDOUCNOST

Budoucnost přístupu ke kulturním zdrojům je úzce ovlivňována vývojem v popisu zdrojů (resource description), zajišťování (delivery) přístupu na Internet, pokrokem v digitalizaci (digitisation) kulturních statků a vývojem multimédií (multimedia).

Digitalizace kulturních sbírek bude pokračovat, dokud nebude podstatná část kulturního dědictví Evropy tak či onak přístupná digitálně. Lokální obsah bude tvořit stále větší část tohoto zobrazení. Muzea, archivy, veřejné knihovny a komunitní a dobrovolné organizace budou muset spolupracovat pro zvýšení dostupnosti tohoto materiálu.

Vytváření obsahu, jako např. informace poskytované knihovnami komunitě, se stane důmyslnější a bude také zahrnovat společné projekty mezi různými institucemi nespolečného druhu, vytváření databází se stále větší kapacitou a rychlostí, které se stanou společnými aktivy o velké hodnotě.

ODKAZY NA WEBOVÉ STRÁNKY

Evropa

CULTIVATE

Podle IST se přijímají opatření pro zřízení Evropské sítě uzlů kulturního dědictví, do nichž jsou zapojeny archivy, knihovny, muzea, galerie a další kulturní instituce, které mají zájem o spolupráci mezi jednotlivými sektory.

<http://www.cultivate-europe.org>

ACTIVATE

Projekt, který se pokouší o využití nové technologie s cílem odkrýt nové způsoby přístupu ke kulturnímu obsahu

<http://www.librarycouncil.ie/activate.html>

Austrálie

State Library of Queensland – Multikulturní most: Knihovnické informace ve vašem jazyce

Historie, genealogie, kulturní identita

<http://www.slq.qld.gov.au/bridge/HomeFlash/HomeFlash.htm>

Bulharsko

Projekt Staré Varny (The Old Varna Project)

Digitální expozice, která obsahuje stovky fotografií sbírek Historického muzea ve Varně, veřejných archivů, veřejné knihovny ve Varně a soukromých sbírek.

<http://www.libvar.bg>

Dánsko

Centrum pro výzkum osvícenosti života a kulturní identitu (Centre for Research on Life Enlightenment and Cultural Identity)

Nornesalen řídí výzkum a provádí archivářské a knihovnické práce týkající se lidové tvořivosti, Svobodných škol a grundtvigianské tradice a historie.

<http://www.nornesalen.dk/>

CultureNet

<http://www.kulturnet.dk>

FINFO 2000

Informace pro uprchlíky a imigranty

<http://www.aakb.bib.dk/finfo/>

Silkeborg Bibliotek <http://www.silkeborg.bib.dk/>

KulturNaut

<http://www.kulturnaut.dk>

Finsko

Muisti (Paměť)

Společný projekt organizací pro kulturní dědictví koordinovaný Národní knihovnou. Cílem projektu je digitalizovat dokumentaci, knihy, rukopisy, mapy a obrazy národního dědictví.

<http://www.linnea.helsinki.fi/memory/etusivue.html>

Francie

Inventář digitálních uměleckých iniciativ na webu

Vytvořen AEC a místní agenturou ministerstva kultury.

<http://www.aecom.org/netart/portail.html>

Knihovna ve Valenciennes

Poskytuje digitalizovaný mikrofilm starých rukopisů

<http://www.ville-valenciennes.fr/bib/fondsvirtuels/microfilms/accueil.asp>

Projekt Charette

Spolupráce mezi městem Poitiers a Univerzitou Princeton. Multimediální digitální archiv obsahující středověkou rukopisnou tradici.

<http://www.princeton.edu/~lancelot/>

Německo

Veřejná knihovna Stuttgart

Vynikající příklad vytváření a přístupu k rozmanitému kulturnímu obsahu: je vytvořen jak fyzický, tak virtuální „Literární salón“, který inspiruje návštěvníky buď na místě, nebo prostřednictvím Internetu v tvůrčím přístupu k literatuře.

<http://www.stuttgart.de/stadtbuecherei/kinderbuecherei/>

Irsko

Umění&knihovny (Arts&Libraries)

Řada pilotních projektů hledajících nové způsoby podpory čtenářství a účasti na literatuře/umění zprostředkovaném veřejnými knihovnami.

<http://www.librarycouncil.ie/projects.html>

Knihovna Dundalk (Dundalk Library)

V Hrabství Louth při hranicích Severního Irska probíhá akce Knihy přes hranice – projekt překračující hranice a komunitu na podporu míru a vzájemného porozumění tím, že vede dospělé k tomu, aby četli irskou románovou tvorbu dobré kvality.

<http://www.louthcoco.ie/louth/html/initivs.htm>

Knihovna hrabství Waterford (Waterford County Library)

Komponovala mnoho pramenů lokálních studií a rodinných genealogií včetně občanského rejstříku zesnulých.

<http://www.familia.org.uk/services/eire/waterford.html>

Nizozemsko

Kulturní středisko Breda (Cultuurpunt Breda)

Městská zpráva Bredy chce zapojit větší množství lidí do kulturních projektů v městě založených na svém Action Plan Cultural Reach (Akční plán pro přiblížení kultury). V projektu, který je společně dotován také Ministerstvem kultury, zřídila knihovna informační panel (nebo stánek?) pro veškerou kulturní činnost.

<http://www.cultuur.breda.nl/>

Lombok Mondiaal

Multikulturní studijní středisko v Utrechtu.

<http://www.utrecht.nl/bibliotheek/lombokmondiaal/index.cfm>

Norsko

Tvorba sítě lokální historie (Netting Local History)

Projekt iniciovaný Norským ústředním ředitelstvím veřejných knihoven pro rozvoj spolupráce v úseku muzeí, knihoven a archivů, a organizování sítě pro rozvoj veřejných knihoven.

<http://samson.bibtils.no/Tilskudd/prosjekter/skjerm/about.htm>

Kulturnett Norge

<http://www.kulturnett.no/>

Polsko

Beskydy bez hranic (Borderless Beskidy)

Beskydská knihovna v Bielsko Biala se zúčastňuje programu spolupráce přes hranice s knihovnou Frýdek – Místek v České republice a knihovnou v Žilině ve Slovenské republice.
<http://www.um.bielsko.pl/mbp/>

Knihovna ve Walbrzychu pod Atlantasem (Library under the Atlantas in Walbrzych)

Provozuje rozsáhlou kulturní činnost, mimo jiné Galerii pod Atlantasem (Gallery under the Atlantas), jejíž částí je Sekce umění – Galerie knihy.
<http://www.atlanty.walbrzych.pl>

Pomořanská knihovna (Pomorska Library)

Výstavnická a vydavatelská činnost, včetně Literárního salónu a čítárny pro sekci Bádání o buddhismu a studii dálnovýchodních kultur, založené na projektu Projekt buddhistické knihy Polsko (*The Buddhist Book Project Poland*)
<http://www.bbpp.eu.org>
<http://www.ksiaznica.szczecin.pl/>

Slezská knihovna (Śląska Library)

Má na své internetové stránce bohaté historické prameny týkající se Slezska včetně prezentace osobností významných lidí v kultuře a umění.
<http://www.bs.katowice.pl/>

Olštýnská veřejná vojvodská knihovna (Olsztyn Public Provincial Library)

Projekty
<http://www.wbp.olsztyn.pl> –:

BIL – Lokální informační databáze (BIL – Local Information Database)

Za účasti místních orgánů samosprávy a veřejných knihoven Warmiňsko-Mazurského vojvodství se sleduje cíl vytvořit internetovou databázi včetně kulturních informací o regionu.
<http://www.wojewodztwo-wm.pl>

Rodinné víkendy s kulturou (Family Weekends with Culture)

Projekt realizovaný v r. 2000 díky finanční podpoře Ministerstva kultury ve spolupráci s místním muzeem, jinými knihovnami v Olštýně a kulturními institucemi.

Veřejné knihovny coby střediska kultury a informací (PLACCAI – Public Libraries as Centres for Culture and Information)

<http://www.placcai.pl>

Portugalsko

Životní příběhy

Projekt veřejné knihovny v Camilo Castelo Branco a městské samosprávy Vila Nova de Famalicao má za cíl přispět k lepším znalostem místních dějin a kulturního dědictví.
http://212.55.147.59/historias_de_vida/INTRO.html

Švédsko

Kulturní síť Švédsko (Kulturnät Sverige)

<http://www.kultur.nu/>

Knihovna Kungsbacka (Kungsbacka bibliotek)

Dobrý příklad knihovny, která se stala místním střediskem.

<http://www.kungsbacka.se/texter/kultur/bibliotek/starttext.htm>

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ

Knihovny hrabství Cambridgeshire (Cambridgeshire Libraries)

Historie hrabství Cambridgeshire je na síti souborem obrazů a textů, které znázorňují Cambridgeshire, jaké bylo na začátku dvacátého století.

<http://www.camenty.gov.uk/library/history/home1.htm>

Kultura online (Culture Online)

Vládní orgán s pravomocí rozšiřovat online přístup ke kulturním zdrojům.

<http://www.cultureonline.gov.uk/>

EdWeb

Web města Edinburgh s informacemi o jeho komunitě.

<http://www.ebs.hw.ac.uk/faq.html>

Rodina (Familia- latinsky)

Zdroje o historii rodin uchované ve veřejných knihovnách ve Spojeném království a v Irsku. Původně zřízeno pod záštitou EARL.

<http://www.familia.org.uk/main.html>

Manchester

Informační stránky komunity.

<http://www.mcin.net/>

NEMLAC

Regionální orgán muzeí, knihoven a archivů pro strategický rozvoj v severovýchodní Anglii.

<http://www.nemlac.co.uk/>

NOF digitalizační program (NOF Digitisation Programme)

Náročný program na získání 50 mil.L k vytvoření online učebních zdrojů, které by byly dodávány prostřednictvím People's Network (Lidová síť) včetně veřejných knihoven. Velké společné úsilí v sobě zahrnuje také digitalizaci zdrojů lokálního dědictví nazvanou 'Smysl pro místo'.

<http://www.nof-digitise.org/>

Phil Bradley

Porovnává výkonnost různých internetových vyhledávačů.

<http://www.philb.com/compare.htm>

SCRAN

Projekt digitalizace pro prameny skotské kultury sloužící vzdělávacím institucím.

<http://www.scran.ac.uk/homepage/>

Bezchybné Spojené království SeamlessUK

Projekt dotovaný v rámci digitalizace NOF umožňující bezchybný přístup k celostátním i lokálním informacím pro občany.

<http://www.seamless-uk.info/>

Spojené státy

Knihovna historii rodin v Salt Lake City (Family History Library in Salt Lake City)

Největší genealogická knihovna na světě.

<http://www.familysearch.org>